

використанням дистанційних технологій, якісний Інтернет має бути у найвіддаленішому селі, а батьки контролювати якість освіти власних дітей.

Разом з тим пандемія Covid 19 показує, що такий формат навчання та спілкування цілком можливий. В цьому випадку стрімкого розвитку набула інформаційно-цифрова компетентність. Це певною мірою залежить від особистості вчителя, його особистісних якостей, тому що саме від їх рівня залежить розвиток інформаційної компетентності учнів, молоді, дорослих членів суспільства.

Висновок. Однак, наявні досі дослідження все ж таки демонструють, що якість освіти, результативність більшою буде там, де присутнє очне, живе спілкування, там, де воно відбувається напряму, де ми «включаємо» всі доступні нам засоби, канали та інструменти поширення та отримання інформації. Тож одним з викликів буде новий пошук балансу між віртуальним та реальним спілкуванням, роботою, взаємодією.

При новій організації ми будемо швидко шукати замітники – щось треба буде зайвий раз перепитати, на щось витратити значно більше часу, набити купу гуль, залишитися незадоволеним собою, знов і знов прокручувати в голові свої помилки і, зрештою, сформувані досвід.

Література

1. Закон України Про освіту. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Матохнюк Л. О., & Матохнюк Л. А. (2019). *Психологія інформаційної компетентності особистості (тенеза онтологічного розвитку)* (Doctoral dissertation, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»).

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Третяк Олена Станіславівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри педагогіки, психології і методики
технологічної освіти, Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

Актуальність проблеми. «Професії соціономічного типу пов'язані з навчанням та вихованням (учитель, вихователь, гувернер тощо); наданням соціальної, соціально-педагогічної чи психологічної допомоги (соціальний працівник, соціальний педагог, психолог); з медичним обслуговуванням (лікар, медсестра); з наданням правової допомоги (юрист) тощо» [2, с. 69]. Введення карантину, пов'язаного з коронавірусом COVID-19 викликало необхідність виконання освітніх програм підготовки фахівців соціономічних професій в

дистанційному режимі, що потребує певного осмислення та аналізу. Так, серед завдань керівникам закладів вищої освіти визначених наказом МОН України від 16.03.2020 № 406 «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» є завдання, що диктує виконання освітніх програм шляхом організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Водночас лист МОН України від 27.03.2020 № 1/9-178 «Щодо завершення 2019/20 навчального року» наголошує на необхідності реалізації кожним здобувачем освіти індивідуального навчального плану з урахуванням Положення про дистанційне навчання (далі – Положення) затвердженого наказом МОН від 29.04.2013 № 466 [4]. Усе це обумовлює вирішення проблем, пов'язаних з дотриманням вимог чинного законодавства в сфері дистанційного навчання та забезпечення педагогічних умов для розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій.

Мета. Здійснити аналіз нормативно-правових актів, що регламентують запровадження дистанційних технологій й навчання й визначити основні недоліки та позитивні моменти в підготовці фахівців соціономічних професій в закладах вищої освіти з використанням технологій дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз Положення показав, що дистанційне навчання може здійснюватися в асинхронному (учасники взаємодіють із затримкою у часі через електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо) та синхронному (всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі, використовуючи чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо) режимах, що безумовно означає доступ до Інтернету та розміщених в ньому веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм). Разом з тим, Положення регламентує необхідність наявності спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, наявності в закладі вищої освіти відповідного кадрового та системотехнічного забезпечення. Одночасно до науково-педагогічних працівників висувається така вимога як наявність документа про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 108 академічних годин). Проведення лекцій, практичних, семінарських і лабораторних занять дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, має визначатися робочою програмою навчальної дисципліни. Причому, лабораторні заняття пропонується проводити з використанням віртуальних тренажерів і лабораторій. Контрольні заходи передбачають наявність відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається [4].

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що організація дистанційного навчання починається з розробки необхідної організаційної документації (робочі програми навчальних дисциплін та ін.), методичних та дидактичних матеріалів для проведення занять та контролю знань у віртуальному навчальному середовищі, підготовки викладачів (курси підвищення кваліфікації), забезпечення цілодобового доступу до веб-ресурсів і веб-сервісів тощо.

При цьому, необхідно враховувати, що головними напрямками діяльності фахівців соціономічних професій є безпосереднє спілкування із суб'єктами, які потребують підтримки та допомоги.

Так, Гвозд'ї С. П. наголошує на тому, що «Соціономічні... професії... – це професії, які в процесі діяльності ґрунтуються на спілкуванні типу «людина-людина»...» [1, с. 41]. Міщик Л. І. та Тюльпа Т. М. також зазначають, що «Кінцевою метою діяльності, що допомагає, є досягнення певного результату, при якому вирішується проблема індивіда або групи за допомогою встановлення певного контакту з клієнтом (людиною або групою, на яких спрямована діяльність) і впливу на нього» [3, с. 89]. Кузан Г., поряд з тим, вважає, що «...комунікативна діяльність виступає одним із суттєвих проявів креативності фахівця, що проявляється, наприклад, у пошуку змісту і способів передачі інформації, у творчості взаємодії, здатності зацікавити, захопити свого співрозмовника, підтримувати з ним контакт, в умінні правильно зорієнтуватися у нестандартних професійних ситуаціях й т.ін.» [2, с. 71].

У кінцевому рахунку, застосування технологій дистанційного навчання майбутніх фахівців соціономічних професій (далі – здобувач), дозволило виділити шляхом опитування та спостереження як проблемні моменти, так і переваги, пов'язані із суб'єкт-суб'єктною взаємодією як на рівні здобувач-викладач, так і на рівні здобувач-здобувач, здобувач-група здобувачів.

До виявлених проблем, що пов'язані із технологіями дистанційного навчання, можна віднести такі, як:

- відсутність Інтернету або невелика швидкість завантаження даних через Інтернет;

- відсутність у здобувачів комп'ютера, гаджетів, які дозволяють забезпечити належний відео- та аудіо- зв'язок, що потрібні для вербальної та невербальної комунікації;

- порушення принципів академічної доброчесності, коли здобувачі надають викладачу на перевірку чужі матеріали;

- нестача досвіду у викладачів та відсутність бажання, знань та вмінь для якісної підготовки методичних та дидактичних матеріалів для проведення занять із здобувачами в режимі on-line;

- надання викладачем здобувачам завдань, виконання яких вимагає багато часу й не передбачає зворотній зв'язок (наприклад, переписати вручну параграф з підручника в конспект, сфотографувати написане та направити викладачу);

- тривале знаходження здобувача біля комп'ютера через складнощі, що пов'язані з плануванням часу, оскільки завдання від викладачів, які викладають різні навчальні дисципліни, можуть надходити протягом дня, а на їх виконання здобувачу відводиться мало часу;

- виконання завдань здобувачем оцінюється викладачем несвоєчасно, отримані бали не повідомляються, викладач «забуває» про виставлені бали, оскільки не виставляє їх в електронному журналі. За виконанні під час самостійної роботи завдання та надіслані електронною поштою викладачу,

здобувач отримує «смайлики», що не дає йому можливість оцінити правильність та якість виконання завдань;

– спрацьовує система передавання ключа відповідей на тестові завдання, з однієї навчальної групи в іншу, якщо викладач не змінює порядок розташування тестових завдань та відповідей на них, що негативно позначається на об'єктивності оцінювання рівня знань та вмінь здобувачів;

– не проходження курсів підвищення кваліфікації викладачів з метою оволодіння технологіями дистанційного навчання, нестача навчально-методичних посібників та підручників для дистанційного навчання здобувачів негативно позначаються на якості організації та проведення занять;

– проходження практики в дистанційному режимі не дозволяє набути досвіду соціального наслідування, взаємодії з реальними людьми та навчитися вивчати їх проблеми, приймати самостійні відповідальні рішення тощо.

Серед позитивних моментів, що мають місце в навчанні майбутніх фахівців соціономічних професій, можна виділити такі, як:

– оволодіння здобувачами методами та технологіями самостійної роботи;

– розвиток у здобувачів особистісних якостей, таких як наполегливість, цілеспрямованість, відповідальність;

– покращення інформатизації освітнього процесу;

– пошук викладачами нових методичних та дидактичних засобів для кращого засвоєння здобувачами навчального матеріалу;

– розвиток технологій передачі освітньої інформації;

– поповнення інформаційних ресурсів, і в першу чергу – електронної бібліотеки;

– формування комунікативної компетентності здобувачів шляхом їхнього залучення до участі в аудіоконференціях та відеоконференціях, ділових іграх в синхронному режимі та ін.

Висновки. Здійснений аналіз нормативно-правових актів, що регламентують запровадження дистанційних технологій навчання свідчить про те, що в Україні є нормативна основа для використання елементів дистанційної форми навчання. Водночас у зв'язку з глобальним застосуванням технологій дистанційного навчання, не всі заклади вищої освіти та викладачі виявилися спроможними дотримуватись цих норм у повному обсязі, починаючи із проходження курсів підвищення кваліфікації і завершуючи внесенням змін до робочих програм навчальних дисциплін. У той же час, виявлені проблеми та позитивні моменти в організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в умовах запобігання поширенню пандемії коронавірусу COVID-19 засвідчили важливість та можливість ефективної взаємодії у web-середовищі (Всеосвіта, ZOOM та ін.) між суб'єктами освітнього процесу в режимах off-line та on-line, значний потенціал та перспективність цих технологій, які сьогодні отримують усе більше визнання в світі.

Предметом подальших наукових розвідок є формування інформаційно-технологічної бази для забезпечення процесу застосування технологій дистанційного навчання в підготовці фахівців соціономічних професій.

Література

1. Гвоздій С. П. Підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності як соціально-педагогічна проблема. *Педагогіка безпеки*. 2016. № 1. С. 40–47.
2. Кузан Г. Професійна підготовка фахівців соціономічних професій у вимірі сучасних вимог і реалій. *Молодь і ринок*. 2018. №10(165). С. 68–73.
3. Міщик Л. І., Тюльпа Т. М. Обґрунтування сутності соціономічних професій як соціально спрямованого виду діяльності. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2017. Серія: Педагогічні науки. Вип. 35. С. 84–91.
4. Положення про дистанційне навчання: затверджено наказом МОН України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (дата звернення: 25.05.2020).

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ШКОЛИ

Красницька Ольга Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри суспільних наук
Національного університету оборони
України імені Івана Черняховського,
м. Київ, Україна

Постановка проблеми. Діяльність викладача вищої військової школи беззаперечно пов'язана з публічною та міжособистісною комунікацією, управлінням, лідерством. Для нього важливого значення набувають уміння виступати, впливати, надихати, вести за собою, управляти цільовою аудиторією. Ситуація соціальної взаємодії вимагає від викладача розвитку комунікативних умінь, а публічна комунікація – риторичних знань, ораторських умінь та лідерських якостей.

Викладач вищої військової школи – невичерпне джерело нових знань, енергії та впевненості, які передає слухачам. І неважливо, чи він проводить навчальне заняття, чи виступає на науково-практичній конференції, чи доповідає на нараді. Його сприймають як лідера, оратора, який може відкрити нові вектори, правильно передати інформацію, показати альтернативні варіанти розв'язання питання, запропонувати шляхи вирішення проблеми, зробити оптимальний вибір, розробити чіткий план досягнення мети й забезпечити успішність завдання.

Виклад основного матеріалу. Ефективність публічного мовлення залежить не лише від його змістовності, доступності, логічності, зрозумілості, а й постаті викладача як оратора, управління ним аудиторією та правильної побудови промови. Важливого значення набуває підготовка науково-педагогічного працівника до публічного виступу. Скільки вона займе часу, буде